

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie ulepszenia modeli partycypacyjnych partnerstw publiczno-prywatnych przy udostępnianiu e-usług dla wszystkich w UE-27 (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 48/13)

Sprawozdawca: **Claudio CAPPELLINI**

Dnia 16 lipca 2009 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

ulepszenia modeli partycypacyjnych partnerstw publiczno-prywatnych przy udostępnianiu e-usług dla wszystkich w UE-27.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 września 2010 r.

Na 465. sesji plenarnej w dniach 15–16 września 2010 r. (posiedzenie z 16 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 102 do 1 – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje agendę cyfrową Komisji Europejskiej (KE) oraz propozycje zawarte w sprawozdaniu na temat rynku wewnętrznego dotyczące tego, jak osiągnąć trwałe korzyści gospodarcze i społeczne dzięki jednolitemu rynkowi cyfrowemu i bardzo szybkiemu dostępowi do internetu, przynoszącym obywatelom i MŚP z obszarów wiejskich i oddalonych możliwość korzystania z różnych zastosowań. Ponadto EKES zgadza się z KE, Parlamentem Europejskim (PE) oraz Komitetem Regionów (KR), że trzeba prowadzić szersze działania monitorujące, aby do 2013 r. zapewnić wszystkim możliwość korzystania ze stacjonarnego i bezprzewodowego szerokopasmowego dostępu do internetu. Potrzebne są większe inwestycje na wszystkich poziomach i trzeba też rozważyć partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) w odniesieniu do obszarów wiejskich i oddalonych oraz modernizacji sieci.

1.2 EKES popiera unijne i krajowe wspólne ramy polityczne dotyczące osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” i wzywa w związku z tym Komisję do utworzenia grupy doradczej ad hoc, która byłaby w stanie pomóc państwom członkowskim, krajom kandydującym i zainteresowanym podmiotom prywatnym w lepszym monitorowaniu szerokopasmowego dostępu do internetu na obszarach wiejskich i oddalonych.

1.3 Rynki wykazują znaczną niedoskonałość, jeśli chodzi o zapewnianie na obszarach oddalonych szybkich sieci szerokopasmowych po przystępnych cenach. KE musi zatem promować pełen zakres strategii politycznych ułatwiających rozwój sieci otwartych za pośrednictwem inicjatyw państwowych i publicznych. UE musi w pełni wykorzystać rozwój e-usług w sektorze publicznym i prywatnym, aby pomóc w ulepszeniu lokalnych i regionalnych usług w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, służb ratunkowych działających w interesie ogólnym, bezpieczeństwa i usług socjalnych. Korzystanie z rozwiązania, jakim jest PPP, przez wszystkie władze może zapewnić strategiczne wsparcie dla MŚP specjalizujących się

w publicznych usługach z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) oraz dla umiejętności młodych przedsiębiorców w zakresie TIK.

1.4 Prywatne inwestycje oraz PPP na obszarach oddalonych, wiejskich i charakteryzujących się niskimi dochodami trzeba promować, wykorzystując fundusze strukturalne oraz instrumenty Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI), aby zapewnić dostęp do internetu po sprawiedliwych cenach obywatelom znajdującym się w gorszej sytuacji oraz MŚP. Specjalne programy i środki KE należy wykorzystać w celu wspierania i upowszechniania lokalnych PPP w ramach międzyregionalnych i transgranicznych projektów pilotażowych. Należy też promować „Europejski Dzień e-Usług dla Wszystkich”.

1.5 EKES przywiązuje znaczną wagę do nawiązywania mocniejszych partnerstw między publicznymi i prywatnymi dostawcami e-usług, pozwalających świadczyć lepsze i efektywniejsze usługi. Potrzebna jest większa przejrzystość i aktywny udział społeczeństwa przy jednoczesnym zachowaniu własności inwestycji w infrastrukturę publiczną i nadzoru nad wynikami. Usługi publiczne są często świadczone na szczeblu lokalnym i regionalnym, na którym MŚP i ich stowarzyszenia mogłyby uczestniczyć w partnerstwach z sektorem publicznym albo jako bezpośredni dostawcy, albo, jeśli niezbędne są znaczne zasoby finansowe lub bardziej całościowa wiedza, w ramach konsorcjum. Ma to już miejsce w niektórych regionach Francji (Owernia), Włoch (Trydent-Górna Adyga, Lombardia) oraz innych państw członkowskich UE.

1.6 Dostęp do bezprzewodowego internetu szerokopasmowego wysokiej jakości po przystępnej cenie może zwiększyć dostępność i jakość usług świadczonych przez władze oraz umożliwić MŚP bycie bardziej konkurencyjnymi na rynku. Dostęp do szybszych usług szerokopasmowych przyniesie największe korzyści regionom i społecznościom oddalonym.

1.7 EKES podkreśla konieczność dokonania nadzwyczajnych inwestycji, aby rozwinąć powszechny i szybki, stacjonarny i mobilny szerokopasmowy dostęp do internetu dla wszystkich obywateli i konsumentów. Pomocne w tym byłyby określone przez UE i pozwalające na większe wsparcie ramy pomocy państwa zgodne z unijnymi przepisami dotyczącymi konkurencji oraz lepsza koordynacja poszczególnych strategii politycznych i programów UE, tak by możliwość dokonywania wyboru przez konsumenta sprzyjała osiągnięciu zaplanowanych celów dotyczących dostępu do e-usług dla wszystkich obywateli i z wszystkich miejsc.

1.8 EKES zgadza się z tym, że do 2013 r. każde gospodarstwo domowe powinno mieć szerokopasmowy dostęp do internetu po konkurencyjnej cenie. Należy promować i wykorzystywać dywidendę cyfrową w celu rozszerzenia mobilnego szerokopasmowego dostępu do internetu i poprawy jakości usług. Państwa członkowskie muszą uaktualnić krajowe cele dotyczące rozpowszechnienia szybkiego szerokopasmowego internetu, aby nakłonić władze regionalne i podmioty prywatne do spójnego wspierania europejskiej strategii na rzecz szybkiego dostępu szerokopasmowego. W szczególności należy od samego początku włączyć władze regionalne, unijne lub krajowe instytucje doradcze, MŚP, organizacje i inne podmioty prywatne w inicjatywę Komisji Europejskiej dotyczącą internetu przyszłości.

1.9 EKES popiera rozwiązania oparte na PPP, których modele finansowania pozwalają w sposób szybki i efektywny kosztowo zapewnić szerokopasmowy internet mieszkańcom regionów wiejskich i transgranicznych. W tym kontekście EKES podkreśla, że umiejętności informatyczne, w szczególności MŚP i młodych przedsiębiorców na obszarach wiejskich i oddalonych, mają kluczowe znaczenie w kreowaniu cyfrowego społeczeństwa sprzyjającego integracji społecznej, zwłaszcza tam, gdzie dostęp do e-usług stwarza przepaść cyfrową dla osób starszych, grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i osób o niskich dochodach. Trzeba także rozwiązać istniejące problemy dotyczące dostępu.

1.10 Instytucje UE powinny w pełni wykorzystać rozwój e-usług w sektorze publicznym i prywatnym, aby pomóc w ulepszeniu lokalnych i regionalnych usług z zakresu ochrony zdrowia, edukacji, służb ratunkowych, służb bezpieczeństwa, usług świadczonych w interesie ogólnym oraz usług socjalnych.

2. Ogólny kontekst

2.1 Internet stał się jednym ze strategicznie najważniejszych elementów infrastruktury XXI wieku i stanowi kluczowy obowiązek z punktu widzenia gwarantowania przez UE usługi powszechnej zgodnie z traktatem lizbońskim. Niemniej sytuacja na obszarach wiejskich i oddalonych niewiele się poprawiła i de facto nie możemy mówić o istnieniu europejskiego rynku e-usług⁽¹⁾. Ponieważ sektor prywatny nie wydaje się zainteresowany zaspokojeniem zapotrzebowania na usługi, a rządy same

nie są w stanie sprostać temu zadaniu, właściwym rozwiązaniem byłoby wykorzystanie w tej dziedzinie PPP i zaangażowanie obu stron (publicznej i prywatnej), które dzieliłyby się korzyściami i ryzykiem. W tym procesie kluczowy mógłby być aktywny udział i rola zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w PPP przy oferowaniu e-usług.

2.2 Celem niniejszej opinii z inicjatywy własnej jest analiza tego zagadnienia i wysunięcie na pierwszy plan debaty nad określaniem właściwych rozwiązań dla świadczenia e-usług wszędzie i dla każdego w Europie, a zwłaszcza na jej obszarach najtrudniej dostępnych i dla grup jej społeczeństwa znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

2.3 W tym kontekście ogólne cele opinii są następujące:

- przeanalizowanie przy wsparciu EKES-u oraz publicznych i prywatnych zainteresowanych organizacji, jak można wykorzystać PPP w promowaniu e-usług dla wszystkich, niezależnie od tego, czy będą to osoby indywidualne, przedsiębiorstwa czy zwłaszcza samorządy regionalne lub lokalne;
- podkreślenie możliwości większego włączenia społecznego grup znajdujących się w trudnym położeniu oraz integracji gospodarczej obszarów oddalonych dzięki zdecydowaniu się na trwale i skuteczne stosowanie PPP przy udostępnianiu e-usług w Europie⁽²⁾;
- wsparcie instytucji UE i decydentów politycznych oraz zainteresowanych podmiotów publicznych i prywatnych chcących zaangażować się w PPP w dziedzinie e-usług poprzez określenie problemów i możliwych rozwiązań oraz poprzez przeprowadzenie oceny oddziaływania podaży e-usług i popytu na nie w relacji do potrzeb społeczeństwa obywatelskiego; zbadanie powiązanych wymogów dotyczących miejsc pracy i umiejętności, jak również sprawdzonych rozwiązań z zakresu polityki i programów na szczeblu UE, które można byłoby przenieść do warunków krajowych czy regionalnych.

2.4 TIK mają wpływ na większość aspektów naszego społeczeństwa. W miarę jak zacierają się granice między telefonem, internetem, telewizją, telefonią komórkową i innymi usługami komunikacyjnymi, zacierają się też granice między sektorem przemysłowym a publicznym oraz między polityką unijną a krajową. Faktycznie strategie krajowe i regionalne nie pozwoliły na skuteczne zapewnienie wszystkim dostępu do tych usług.

⁽¹⁾ COM(2009) 479 wersja ostateczna, „Partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz Internetu przyszłości”.

⁽²⁾ Głównym problemem dotyczącym e-usług w UE jest brak wspólnej definicji tego terminu. Zazwyczaj e-usługi są rozumiane wąsko jako TIK, w tym usługi takie jak e-administracja, e-biznes, e-zdrowie, informacja publiczna, e-nauczanie, e-włączenie i e-zamówienia.

2.5 W tym kontekście Neelie Kroes, nowa komisarz ds. agendy cyfrowej, zainicjowała debatę i publiczne konsultacje, aby „ustalić, czy musimy uaktualnić przepisy, aby zapewnić wszystkim obywatelom UE dostęp do niezbędnych usług telekomunikacyjnych, w tym do szybkiego Internetu. Musimy zadbać o to, by nikt nie został wykluczony ze społeczeństwa informacyjnego”. Ponadto w wydanym niedawno komunikacie „Europa 2020” potwierdza się cel dotyczący osiągnięcia trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego płynących z szybkiego i bardzo szybkiego internetu i aplikacji interoperacyjnych, co oznacza szerokopasmowy dostęp do internetu dla wszystkich do roku 2013.

2.6 W strategii lizbońskiej zwrócono już uwagę na fakt, że potrzebny jest nam dostęp do nowoczesnych usług cyfrowych (np. internetu, GPS-u) i tzw. e-usług. W związku z tym modernizacja usług publicznych musi obejmować:

— świadczenie wyższej jakości i bezpieczniejszych usług dla społeczeństwa;

— reagowanie na żądania przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, które apelują o ograniczenie biurokracji i poprawę efektywności;

— zapewnienie transgranicznej ciągłości usług świadczonych w interesie ogólnym (w tym ochrony ludności), co jest niezbędne dla utrzymania mobilności w Europie i spójności społecznej w państwach członkowskich.

2.7 Obecne unijne ramy regulacyjne (zgodne z dyrektywą o usłudze powszechnej⁽³⁾ z 2002 r.) wymagają od państw członkowskich zapewnienia, by wszyscy obywatele mieli możliwość podłączenia się do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej, korzystania z publicznie dostępnych usług telefonicznych w celu prowadzenia rozmów i przesyłania danych oraz korzystania z internetu. Konsumenci muszą mieć dostęp do spisu numerów telefonicznych i usług biura numerów, publicznych automatów telefonicznych oraz specjalnych rozwiązań, jeśli są niepełnosprawni.

2.8 Ponadto w niedawno wydanym komunikacie KE określiła PPP jako jedno z rozwiązań pozwalających na radzenie sobie z coraz szybszym rozwojem korzystania z internetu w Europie oraz świadczenie e-usług dla obywateli. PPP są postrzegane jako sposób na umożliwienie obywatelom Europy lepszego wykorzystywania obecnych i pojawiających się technologii w bardziej całościowy sposób. Ponadto PPP mogłyby także pomóc w określeniu przeszkód wynikających z problemów innych niż techniczne oraz w przeanalizowaniu strategii zaradzenia im⁽⁴⁾. Pojęcie PPP obejmuje szeroki zakres sytuacji i w

rezultacie w literaturze, np. w wytycznych ONZ⁽⁵⁾, oraz w praktyce EBI można doszukać się różnych definicji.

2.9 KE przeprowadziła szereg publicznych konsultacji, obejmujących EKES, m.in. na następujące tematy:

— sieci dostępu nowej generacji (NGA);

— przekształcenie dywidendy cyfrowej w korzyści społeczne i wzrost gospodarczy w Europie;

— zasady dotyczące usługi powszechnej w komunikacji elektronicznej.

2.10 Celem komunikatu Komisji COM(2009) 479 wersja ostateczna „Partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz Internetu przyszłości” jest stworzenie ram dla przygotowań z myślą o „społeczeństwie ery inteligencji” oraz zwiększenie konkurencyjności europejskiej branży TIK. Przygotowanie do inauguracji PPP na rzecz internetu przyszłości – inicjatywy, której sprzyją niektóre państwa członkowskie oraz podmioty z branży – będzie wymagało zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i władz regionalnych.

3. Uwagi ogólne: PPP i udostępnianie e-usług

3.1 Podobnie jak w naszym społeczeństwie mamy zagwarantowaną ofertę i dostęp do żywności, wody, edukacji, opieki zdrowotnej, ruchu i władz publicznych, tak ważne jest ustalenie i przyjęcie najważniejszych rozwiązań i najskuteczniejszych strategii politycznych, aby zapewnić równe traktowanie obywateli i przedsiębiorstw UE w społeczeństwie informacyjnym, zwłaszcza na wiejskich i oddalonych obszarach Unii.

3.2 Do chwili obecnej nie udało się tego osiągnąć na całym terytorium UE i nadal istnieją obszary geograficzne i grupy społeczne zagrożone „wykluczeniem cyfrowym”. Wykluczenie cyfrowe można powiązać z czynnikami demograficznymi (wiek, płeć, rodzaj gospodarstwa domowego itd.), społeczno-zawodowymi (wykształcenie, zatrudnienie, status, dochody itd.) i geograficznymi (rodzaj i lokalizacja miejsca zamieszkania, specyfika regionalna lub lokalna, czynniki geopolityczne itd.). Przyczyny niewydolności rynku, jeśli chodzi o e-usługi, są różne w zależności od przypadku i mogą obejmować niesprzyjające ukształtowanie terenu, niską gęstość zaludnienia, wysokie opodatkowanie lub kombinację tych czynników. Ponieważ na obszarach takich często występuje niewystarczający popyt i zbyt niska liczba transakcji, operatorzy prywatni mogą zrezygnować z inwestowania tam.

⁽³⁾ Dz.U. L 108, z 24.4.2002, s. 51–77.

⁽⁴⁾ „White paper on the Future Internet PPP definition” (biała księga w sprawie określenia PPP na rzecz internetu przyszłości), styczeń 2010 r.

⁽⁵⁾ „Guide book on promoting good governance in Public-Private Partnership”, Narody Zjednoczone, Nowy Jork i Genewa, 2008 r.

3.3 Niemniej nie należy skupiać się wyłącznie na wykluczeniu spowodowanym położeniem geograficznym, ale należy także uwzględnić wykluczenie społeczne związane z brakiem siły nabywczej lub ograniczonymi umiejętnościami pewnych grup użytkowników⁽⁶⁾. Należy zatem rozszerzyć e-usługi, tak by zapewnić dostępność wszystkim użytkownikom niezależnie od ich lokalizacji geograficznej oraz sytuacji finansowej i społecznej.

3.4 Potrzebne są nadzwyczajne wysiłki i środki polityczne, aby osiągnąć oczekiwane rezultaty wśród grup znajdujących się w gorszej sytuacji oraz zwłaszcza na obszarach innych niż miejskie.

3.5 EKES opracował szereg opinii i kluczowych zaleceń na różne tematy związane z e-usługami, ich interoperacyjnością i infrastrukturą TIK⁽⁷⁾.

3.6 EKES sądzi, że PPP mogą być sposobem na udostępnienie w UE e-usług stanowiących obiecującą nową dziedzinę działań o kluczowym znaczeniu.

3.7 Analiza pokazuje, że wśród głównych argumentów przemawiających za takim podejściem są:

- poprawa jakości e-usług dla grup znajdujących się w gorszej sytuacji;
- poprawa efektywności kosztowej dzięki wykorzystaniu innowacji, doświadczenia i elastyczności sektora prywatnego;
- większe inwestycje w infrastrukturę publiczną w celu rozszerzenia świadczenia e-usług;
- trwale zwiększona elastyczność partnerów prywatnych i trwały dostęp do zasobów;
- poprawa jakości wydatków publicznych;
- większa wydajność i konwergencja usług świadczonych w interesie ogólnym.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 139, z 11.5.2001, s. 15; Dz.U. C 123, z 25.4.2001, s. 53; Dz.U. C 108, z 30.4.2004, s. 86.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 77, z 31.3.2009, s. 60; Dz.U. C 175, z 28.7.2009, s. 92; Dz.U. C 175, z 28.7.2009, s. 8; Dz.U. C 317, z 23.12.2009, s. 84; Dz.U. C 218, z 11.9.2009, s. 36; Dz.U. C 224, z 30.8.2008, s. 50; opinia EKES-u w sprawie przekształcenia dywidendy cyfrowej w korzyści społeczne i wzrost gospodarczy, sprawozdawca: Anna Maria Darmanin (TEN/417).

3.8 Ponadto inwestycje w pilne projekty infrastruktury są ważnym sposobem na podtrzymanie działalności gospodarczej, zwłaszcza w obecnym okresie kryzysu, i mogą pomóc wesprzeć szybki powrót do trwałego wzrostu gospodarczego. W tym kontekście PPP mogą faktycznie umożliwiać realizację projektów infrastrukturalnych, oferowanie usług świadczonych w interesie ogólnym oraz usług pomocniczych dla przedsiębiorstw, co zagwarantowałoby rozwój lokalny i ożywienie gospodarcze w niektórych regionach UE⁽⁸⁾.

3.9 PPP dotyczące e-usług wiążą się także z pewnymi zagrożeniami. Jednym z nich jest brak dostępu do e-usług na obszarach oddalonych, gdyż często udostępnienie ich tam oznacza straty dla prywatnego usługodawcy. Dlatego też wszystkie PPP powinny zawierać obowiązek świadczenia takich usług także na obszarach oddalonych.

4. Kluczowe kwestie w udostępnianiu e-usług

4.1 W niniejszej opinii zajmujemy się także zagadnieniem udostępniania e-usług, przez które rozumiemy rozpowszechnienie możliwości korzystania z nich oraz zapewnienie do nich równego dostępu na całym obszarze UE. Obejmuje to albo tworzenie nowej, inteligentnej infrastruktury tam, gdzie jest potrzebna, albo ulepszenie istniejącej. W tej dziedzinie pojawiają się następujące kluczowe kwestie:

— **Efektywność.** Sam fakt istnienia infrastruktury nie oznacza jeszcze, że funkcjonuje ona efektywnie lub że jest w równym zakresie dostępna dla wszystkich odpowiednich grup społecznych. Najnowszy przykład podaje badanie Eurobarometru nt. wiedzy o istnieniu numeru alarmowego 112. Choć usługa ta już istnieje i funkcjonuje w dwudziestu państwach UE, odsetek osób, które o niej wiedzą, jest bardzo niski – było to jedynie 32 % ankietowanych⁽⁹⁾. Można to zmienić, lepiej informując i angażując obywateli oraz lepiej stosując technologie e-nauczania.

— **Obszary wiejskie.** Utrzymują się różnice, jeśli chodzi o dostęp do e-usług w UE⁽¹⁰⁾. Na obszarach wiejskich dostęp do TIK nadal jest problemem i 23 % ludności zamieszkującej te obszary nie ma dostępu do stacjonarnych sieci szerokopasmowych⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ COM(2009) 615 wersja ostateczna, „Wspieranie inwestycji publiczno-prywatnych krokiem w kierunku naprawy gospodarki i długoterminowej zmiany strukturalnej: zwiększanie znaczenia partnerstw publiczno-prywatnych”.

⁽⁹⁾ Flash Eurobarometer 285 – Raport analityczny nt. europejskiego numeru alarmowego 112 (Analytic Report, Wave 3), luty 2010 r.

⁽¹⁰⁾ Telekomunikacja: konsultacje na temat przyszłej usługi powszechnej w erze cyfrowej, IP/10/218, Bruksela, 2 marca 2010 r. (zob. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/library/public_consult/universal_service2010/index_en.htm).

⁽¹¹⁾ COM(2009) 103 wersja ostateczna, komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Lepszy dostęp do najnowszych technologii informacyjno-komunikacyjnych na obszarach wiejskich”.

4.2 W ramach podejścia prawdziwie opartego na otwartym rynku od samego początku należy tworzyć PPP w taki sposób, by zapewnić na wszystkich poziomach efektywny udział władz unijnych, krajowych i regionalnych, partnerów społecznych, podmiotów zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, organizacji MŚP, stowarzyszeń konsumentów i innych zainteresowanych stron (operatorów, sprzedawców, dostawców usług IT, rynków wertykalnych, rynków aplikacji itd.).

4.3 Dobrym punktem wyjścia mogłyby być istniejące fundusze strukturalne UE, EBI / EFI i niektóre specjalne programy, takie jak mechanizmy programu ramowego w przyszłych programach prac w dziedzinie TIK (na lata 2011–2013) z budżetem wynoszącym ok. 300 mln EUR.

4.4 W tym kontekście PPP mogłyby bazować na pracach pięciu europejskich platform technologicznych, które wzajemnie się inspirowały w sprawach związanych z internetem, choć posiadają odrębne strategiczne programy badań. Konieczną cechą wyróżniającą tego rodzaju PPP byłoby rozwijanie otwartych, znormalizowanych i międzysektorowych platform usługowych.

4.5 Z punktu widzenia polityki europejskiej opieka zdrowotna, mobilność, ochrona środowiska i zarządzanie energią jawią się jako najważniejsze z potencjalnych sektorów mogących odnieść korzyści z wykorzystania nowatorskich, inteligentnych form infrastruktury wspomaganej internetowo, która usprawni błyskawiczne rozprzestrzenienie się nowych usług i korzystanie z nich przez miliony użytkowników i konsumentów.

Bruksela, 16 września 2010 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
